

* **Ločitev cerkve od države v Walesu.** Iz Londona poročajo, da je spodnja zbornica sprejela v prvem branju zakonski načrt o ločitvi cerkve od države.

Kranjske vesti.

—r— **Iz Dol. Logatca.** Naša ugledna »Posojilnica« je darovala na letošnjem običnem zboru 40 K za poučni izlet šolske mladine v Ljubljano, zraven pa še lep znesek Narodni šoli. Mladina bodi hvaležna vodilnim gospodom, ki se jim jaz najlepše zahvaljujem! — Učitelj Legat.

—r— **Ljudsko šolstvo.** Imenovani so: Jožef Gorišek, Adlešiči; Viktorija Svetek, Leskovec pri Krškem; Leopoldina Kogelj, Hotedrška; J. Sepaher, Kranj; Elizabeta Trenz na nemški mestni dekliški šoli v Ljubljani; Ivan Grad na drugi mestni dekliški šoli v Ljubljani; Aleksandra Kordiš, Loški potok; Franciška Novak, Ledine. — Ljudska šola v Sv. Križu pri Kostanjevici se razširi na tri razrede, v Podgradu na dva razreda, v Spodnjem Karteljevem na dva razreda. — Vasi Gradovlje in Gostince se vselata v Dol. — Uredi se odškodnina za pouk veronauka na javnih ljudskih šolah.

—r— **Uspesobnostni učiteljski izpiti,** ki so se vršili pod predsedstvom deželnega šolskega nadzornika Fr. Levca na ljubljanskem učiteljskem, so se končali s sledečim uspehom: 1. Za meščanske šole sta bili aprobirani: Marjeta Cundrič, učiteljica v Ljubljani, iz I. strokovne skupine s slovenskim in nemškim učnim jezikom; Pija Gandini, bivša učiteljica v Sv. Mihaelu pri Novem mestu, iz I. strokovne skupine z nemškim učnim jezikom. 2. Specialne izkušnje so napravili: Anton Skala, definitivni učitelj v Podradi, in Franc Zupan, provizorični učitelj v Ljubljani, oba za ljudske šole z nemškim učnim jezikom; Vida Sešek, učiteljska kandidatinja v Ljubljani iz francoščine z nemškim učnim jezikom; Marjeta Tratnik, provizorična učiteljica v Ljubljani, za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom. 3. Nadomestni izpiti iz verouka so napravili: Rajko Božič, definitivni učitelj v Mengšu, Metod Požar, provizorični uč. v Ostrožnem brdu, in Marija Lebar, provizorična učiteljica pri Sv. Barbari. 4. Aprobirani so bili: a) Za ljudske šole z nemškim učnim jezikom: Marija Cepuder, provizorična učiteljica na nemški zasebni ljudski šoli na Jesenicah; Ana Klauer, provizorična učiteljica na nemški zasebni ljudski šoli v Trzinu; b) za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom: Franc Kotlušek, provizorični učitelj na Spodnjem Karteljevem; Albin Lajevce, provizorični uč. na Vrhu; Izidor Smole, provizorični učitelj v Devici Mariji v Polju; Josipa Ahačič, provizorična učiteljica v St. Petru pri Novem mestu; Zora Blinc, St. Petru pri Novem mestu; Zora Blinc, Marija Delak, provizorična učiteljica na Kitini; Danica Kališ, suplentinja v Ljubljani, z odliko; Vida Kobler, bivša provizorična učiteljica v Trstu; Alojzija Lebar, suplentinja v Veliki Nedelji; Angela Kerina, provizorična učiteljica v Moravčah; Regina Okorn, provizorična učiteljica v Sv. Juju pri Kumu; Pavlina Pirker, provizorična učiteljica v Ribnici; Antonija Praprotnik, provizorična učiteljica na Hrušici; Terezija Rant, provizorična učiteljica na Malenskem vrhu; Marija Ribnikar, provizorična učiteljica v Mirni peči; Marija Sajovic, provizorična učiteljica v Bohinjski Beli; Angela Soršak, provizorična učiteljica na Rakitni; Marijana Stepišnik, suplentinja v Sv. Ana na Štajerskem; Franciška Terpinč, suplentinja v Spodnji Šiški; Marija Vilman, suplentinja na Planini pri Jesenicah; Elizabeta Zupancič, provizorična učiteljica na Gori pri Kočevju. En kandidat za meščanske šole je bil reprobiran, eden je odstopil od izkušnje, nega ni bilo k izkušnji.

Štajerske vesti.

—š— **Iz Gradca** poročajo: V nemških obrtnih krogih resno mislijo na ustanovitev »Vajenškega doma«. Da bi stvar izgledala bolj nedolžno in človekoljubno, mislijo naprositi namestnika grofa Claryja za protektorat nad društvom, ki bo nabiralo potrebna denarna sredstva. V Gradcu je skoraj polovica obrtniških vajencev slovenske in hrvaške krvi. Treba samo gledati imena vsakoletnih odlikovancev po obitonalnevalnih šolah in vidi se, da ni skoraj nič Nemcev. Te vajence so nam ponemčevali že do sedaj različni mojstri; odslej pa bi se naj ponemčevanje vršilo sistematično v »Vajenškem domu«. Te strokovno dobro izobražene in s potrebnim denarjem oskrbljene janičarje pa bi nam potem pošiljala »Südmarka« v domovino za pionirje vsenemške misli. Vajenško vprašanje postaja za nas Slovence vsak dan nujnejše. Želimo, da bi se moglo na velikem obrtniškem shodu, ki se vrši na binkoštni po-

nedeljek v Celju, kaj konkretnega skleniti.

—š— **Poučni tečaj za čebelarstvo** se vrši na deželni poljedeljski šoli v Grottenhofu od 29. maja do 1. junija. Tečaj je namenjen začetnikom. Javiti se je najkasneje do 20. maja ravnateljstvu.

Goriške vesti.

—g— **Novo šolsko poslopje na Dobrovem.** Tukaj se je v nedeljo, dne 21. pret. m. slovesno blagoslovilo novo dvorazredno šolsko poslopje. Pri tej slavnosti so bili navzoči poleg obilo domačega ljudstva tudi okrajni glavar Schneider, okr. šol. nadzornik Finžgar, baron pl. Locatelli, stotnik biljanske posadke in druge osebnosti ter vse učiteljsko Zapradih Brd. Vrstili so se razni nagovori, nanašajoči se na pomen in namen novega poslopja. Le župnik seveda je moral zavijati po svoji stari navadi. Možu kar mrigoli pred očmi »svobodomiselcev« po Brdih. Vsa slavnost se je drugače v najlepšem redu izvršila in ljudstvo je bilo videti zadovoljno, ko je slišalo in videlo, kako se skrbi za duševno hrano njih dece. Tudi mi želimo, da bi novo poslopje res služilo svojemu namenu, ter da bi trud učiteljskega osebja obrodil dober sad slovenskemu narodu ob meji v prid. Pouk se je začel v novem šolskem poslopju na Dobrovem dne 1. majnika. Kot druga učna oseba je provizorično imenovana učiteljica Hermina Vyzourkova, dosedaj učiteljica v Podbeli na Tolminskem.

—g— **Pred goriško okrožno kot vzkljico sodnijo je bil v soboto obsojen Balač Josip,** učitelj na Vrhu, na 20 K globe in 5 dni zaporu in na povračilo kazensko-pravnih stroškov. Zgodovina te kazenske zadeve je precej znana. Znani klerikalec Balač je dolžil svojega kolega, da se je nespodobno vedel med petjem cesarske himne, zaradi česar je moral nastopiti razžaljeni kolega sodnijsko pot. V prvi instanci je bil Balač oproščen, in »Novi Čas« je ves navdušen prijavil to vest urbi et orbi. Pozabil je pa »Novi Čas« na to, da eksistira tudi druga instanca, in ta je ovrgla prvo obsodbo, in Balač bo moral jesti, ako ne plača globe, pet dni postne jedi, zaradi pomajkanja katerih se je tako škandaliziral pri zadnji učiteljski konferenci. Tisti petkov golaš je Balača presneto drago stal!

—g— **Izpiti na c. kr. ženskem učiteljskem v Gorici.** 1. Izpiti za otroške vrtnarice in za ženska ročna dela začnejo dne 3. junija ob 8. predpoldne. — Prošnje je vložiti do 15. maja t. l. — 2. Pismeni izpiti zrelosti se bodo vršili od 20. do 23. maja. — 3. Glede sprejemnih izpity za prvi tečaj pride posebno naznanilo.

—g— **Srednješolsko dijaštvo v Gorici** priredi svoj prvi telovadni nastop v dvorani Trgovskega doma dne 11. maja ob 8.5 uri zvečer. Sodeluje pri nastopu orkester tukajšnjih učiteljskihnikov. Ker se čisti dobiček obrne v prid »Dijaške kuhinje« in se vabila ne razpošilja, vljudo tem potom vabimo slavno občinstvo, da se v obilnem številu udeleži prvega telovadnega nastopa goriških srednješolcev.

—g— **Samoumor dijaka.** V soboto, dne 26. t. m., opoldne so zaslišali v ulici Askoli mimoidoči zamolkel strel iz samokresa. Hiteli so na lice mesta in pri vходу v hišo šte. 25 se jim je nudil žalosten prizor. Na tleh je ležal mladenič, ki mu je curljala kri iz desnega senca in v pesti je krčevito stiskal velik Browningov revolver. Spoznali so, da je mladi samoumorilec 21-letni Jožef Loverčič, četrtoletnik tukajšnjega moškega učiteljskega. Prenesli so ga hitro v bolnišnico usmiljenih bratov, kjer je izdihnil dušo po težkem smrtnem boju šele ob devetih zvečer. Vzrok samoumora niso slabi uspehi v šoli. Samoumor je zbudil v mestu in posebno med dijaštvom žalostno senzacijo. Pokojni Loverčič je bil izredno nadarjen človek, tako je n. pr. mojstrsko vezal klove, izdeloval je sam črevlje in obleko, govoril je pet jezikov, igral izbornu različne instrumente itd. Obžalovanja vreden je položaj uboge matere vdove, ki je postrežnica in ima še dva nepreskrbljena otroka. Mogoče je, da ga je gnala v smrt tudi silna revščina v domači hiši. — Z druge strani poročajo: Učiteljskičnik Loverčič je umrl v bolnišnici v soboto zvečer. Samoumor se spravlja tudi v zvezo z nesrečno ljubeznijo, da je bil zaljubljen v neko laško kandidatino, ki mu pa ni vračala ljubezni. Videti jo je malo poprej, nego si je pognal kroglo v sence. Samoumor je zbudil veliko senzacijo po mestu in umevno so nastale razne govorice o vzroku samoumora. Kakor že povedano, je bil pokojni Loverčič jako inteligenten mladenič, ki bi bil sedaj napravil maturo ter šel na jesen učiteljevat. V šoli ni imel nobenih zaprek, torej bi bilo iskati vzrok samoumora res le v nesrečni ljubezni. Loverčič je bil nervozen; v trenutku razburjenosti je najbrže storil usodopolni korak. — Pogreb se je vršil dne

29. aprila popoldne iz bolnišnice. Pred krsto so stopali tovariši nižjih letnikov, ob krsti in za krsto sošolci. Manjkali so nekateri profesorji, manjkali je katehet; drugi z ravnateljem so šli za pogrebom. Zelota Kobala seveda ni bilo, ker pokojnik ni trobil v črni rog. Ta katehet je hotel, da se odreče Loverčiču cerkveni pogreb, dasi ga je dovolil ordinariat in je bil Loverčič det v sveto olje. Sošolci niso smeli položiti na krsto svojega tovariša nencev in niso mu smeli zapeti nagrobnice. Na naslov kateheta je padlo te dni obilo krepkih besed, ki so ga prav označile. Niti po smrti ni imel nesrečnik miru. Žalostno je bilo slovo učiteljskihnikov od dragega jim tovariša!

—g— **Razpis štipendij.** Razpisuje se štipendij letnih 1500 K ustanove »Michele de Urbanicich«. Do tega štipendija imajo pravico dijaki, ki pohajajo z dobrim uspehom avstrijsko univerzo ali tehniško visoko šolo, oziroma inozemsko visoko šolo, ki je zenačena s prejoimenjenimi zavodi. Za podelitev štipendija se morejo potegniti: v prvi vrsti dijaki, ki so ustanovnikov sorodniki; v drugi vrsti dijaki, ki so pristojni v občini, ležeči v Brdih, oziroma discendenti (prvega kolena) javnih uradnikov, ki so le zaradi določil zakona izgubili pristojnost v občini, ležeči v Brdih; v tretji vrsti dijaki, ki so pristojni v kako občino Goriško-Gradiščanske. Prosilci se opozarjajo, da se more štipendij deliti v dva enaka dela in da se torej moreta podeliti dva štipendija po 750 K, ako so dani gotovi pogoji, določeni v ustanovnem pismu. Prošnje, opremljene s potrebnimi dokazili, naj se predložijo deželnemu odboru goriškemu do 20. maja t. l.

—g— **Umrla je v Gorici gospa Augusta Pirjevca,** roj. Možetič, soproga g. rač. ravnatelja Pirjevca, mati realnega profesorja g. dr. Karla Pirjevca in gospe Ljudmile Pirjevce, učiteljice na nemški drž. šoli. Žalujemo naše sožalje!

—g— **Iz šolske službe.** Suplent na ženskem učiteljskem v Gorici, Ludvik Vaccac, je imenovan za glavnega učitelja na tem zavodu.

Istrske vesti.

—i— **Poziv! Tovarišice! Udeležite se** polnoštevilno zborovanja v Klancu dne 9. majnika 1912! To pa zato, da bomo z združenimi močmi podpirale predlog tov. Valentiča o regulaciji učiteljskih plač ženskega učiteljstva. — Naš cilj naj bo: Enako delo — enako plačilo!

—i— **Šola v Arvižah.** O tej šoli, oziroma o nje nameščenju poleg gostilne je bilo že večkrat govora. Da ne bo padala kriva luč tudi na nedolžne, moram konstatirati, da je krajni šolski svet v Materiji že dvakrat enoglasno sklenil, da je šolo premestiti v posebno, za ta namen prirejeno sobo. Ne vem pa, na kom in kje je krivda, ali na šolskem nadzorniku v Voloskem, ali na predsedniku šolskega sveta v Materiji, da ta sklep še ni izvršen. Naglašam pa tudi jaz, da tu res treba nujno odpomoči. Šolski svetovalec.

—i— **Gradnja poslopja za učiteljske v Kastvu** je oddana tvrdki Znidaršič in dr. v Gorici.

Tržaške vesti.

—t— **Od odbora Čitalnice pri Sv. Jakobu v Trstu,** ki ji predseduje tovariš Vinko Engelman, smo prejeli in priobčujemo: Težka je bila borba tržaških Slovencev pred 10 in več leti. Bili so hudi časi, ko ni smel Slovenec brez nevarnosti kazati javno svoje narodnosti; hudi pa posebno zato, ker je ljudstvo brez prave organizacije in pomanjkanja društev tavalno v mrtvilo, ne meneč se za narodne težnje. Sčasoma se je pa po zaslugi požrtvovalnih rodoljubov začela orati ledina: ustanavljati razna društva, potom katerih se je začela čimdalje bolj širiti narodna zavest. Danes po preteku desetletij neumornega dela pač lahko ti rodoljubi in društva s ponosom gledajo na velik napredek tržaškega Sloventva. Med društva, ki so orala ledino, moramo pač šteti tudi Sentiakobsko Čitalnico, ki je skozi 11 let svojega obstoja stala vedno neumorno na braniku. S čitanjem, predavanji, petjem, igrami, operetami, koncerti in glasbo je priklenila marsikateri že izgubljeni člen zopet k narodni verigi. — Ob desetletnici je lansko leto nameravala prirediti veliko slavnost z razvitjem društvene zastave, ki naj bi pričala o velikem razvoju tržaškega Sloventva posebno v zadnjih desetih letih. Znane nezdgo so Čitalnici preprečile nameravano slavnost ter jej provzročile še veliko materialno škodo. Lani odneseno slavnost razviti zastave priredi letos dne 2. junija. — Podpisani odbor se nada, da se vsa bratska društva, ki so lansko leto obljubila svoje sodelovanje, odzovejo tudi letos tej prošnji; nadeja se pa tudi, da se tem pridruži še lepo število onih društev, ki lani niso mogla sodelo-

vati. — Dan 2. junija bodi tržaški narodni praznik. Kdor more, naj ta dan prihi v Trst, v to našo skupno svetlo točko. Ta dan naj se zbere v Trstu narodna armada iz vseh slovenskih dežel, ki naj priča, da tržaški Slovenci v svojem boju niso osamljeni. Pridite ta dan v Trst, da se skupno navdušimo za skupne cilje. Ne moremo Vam, žal, še prirediti sijajnih sprejemov; sprejmemo Vas pa z bratskim rodoljubnim srcem, in bodite uverjeni, da storimo vse, da Vam bo bivanje med nami prijetno. — Bratska društva, ki se udeležijo slavnosti, naj blagovole javiti odboru do 15. maja svojo udeležbo, kakor tudi bratska pevška društva zbor in skladatelja. Vzpored določimo br. društvom pravočasno. — Na snidenje torej dne 2. junja pod novim praporom, ki naj vodi tržaške Slovence do novih zmag!

SUKNO in modno blago za gospode in gospe priporočila laivna hila Prokop Skorkovský in sin v Humpolcu na Češkem Vzorci na željo franko. Zelo zmerne cene. Na željo dam tu izgotoviti gosposke obleke.

Splošni vestnik.

† **Josip Gorup vitez Slavinski je umrl** dne 25. aprila t. l. Ustanovil je več dijaških ustanov in položil temelj dekliškemu liceju v Ljubljani.

»**Moje prvo berilo.** Priprave za to izbornu početnico, ki jo založi Učiteljska tiskarna v Ljubljani, so v polnem teku in bo knjiga pravočasno tiskana, da jo bo moči vpeljati v šolo že za šolsko leto 1912—13. Za danes omenimo, da bodo vse slike pri malih črkah in pri nekaterih berilih tiskane trobarvno. Snov tem slikam je vzeta iz otroškega življenja ozir. so slike izvedene v otroškem duhu in nam predstavljajo skupine oziroma prizore iz življenja, ne pa kakor dosedaj običajno — le posamezne predmete. Pred očmi malega učenčka-zacetnika stoji živlejine v teh lepih podobah. Življenje, ki ga v resnici obdaja in ki ga vidi, dan na dan okrog sebe. To mu bo priljubilo to prvo knjigo in mu vzbudilo veselje do knjige in do branja sploh. Slike je izvršil prav umetniško domači umetnik. Učiteljska tiskarna pa nam je porok, da bo knjiga uzorna.

Žrtve kapitalizma.

Zadnji tak kolos je bil nemški »Kron-princessin Cäcilie« z 19.500 tonami in 24 miljami. Od tedaj sta začela oba rivala graditi počasnejše ladje.

»Titanic« in sestra »Olimpic« imata vsaka po 45.000 ton, torej 14.000 ton več kakor prej imenovani, t. j. ravnateljstvo, kolikor ima naš največji parnik »Kaiser Franz Josef I.«, ki je v delu v Trzinu, oziroma za 3000 ton manj.

Brzina obeh skoro 265 m dolgih parnikov je bila 21 milj z 46.000 H P vsak.

Vsekakor lepa brzina v primeri z našimi Lojdovimi, ki vozijo še vedno 14 do 16 milj, razen par ladij.

Nemčija ni hotela zaostati, in v Hamburgu grade ladji »Imperator« in »Europa«, vsako po 50.000 ton, 268 m dolgi, 29 m široki z 11 nadstropji. Med 5000 osebami tega plavaločega mesta bo 800 potnikov prvega razreda.

Poveljnikov mostiček bo 23.5 m nad morjem vrh jamborov z zastavo 63.5 m.

Angleži so v Glasgovu začeli z gradnjo »Aquitane«, ki bo 269.75 m dolga in 29.11 m široka, 23 milj brzine na uro. Tako pojde dalje.

Na vseh teh kolosih je vsakovrstnih naprav, kakršnih si le more poželeti srce najrazvijenejšega gizdalina.

Kopališča, igrišča za lavn - tenis, karne itd.

»Aquitania« bo imela tudi stalno gledališče.

Res je, da ta konkurenca vzpodbuja narode k pridnosti, vztrajnosti. Res se tako izkazujejo najboljše moči v vsej svoji sijajnosti, toda ni li naposled to početje blazno?

Taka zgradba stane čez 50 milijonov, na vsaki taki ladji je po 900 in več mož posadke, stroji požro neizmerne množine premoaga in tekočega kuriva. Blaga sprejme nase mnogo premalo.

Nemški »Imperator« ima sicer 50.000 ton, toda 33.800 ton tehta samo ladja brez strojev in kotlov.

Torej more taka ladja pripeljati kvečjemu 10.000 ton blaga naenkrat. Da vse te velikanske plavaljoče palače nič ne nesejo, dokazujejo letne podpore, ki jih plačuje država paroplovnim družbam. Brez državne podpore bi ne moglo družbe »Hamburg - Amerika - Linie«, »Norddeutscher Lloyd«, »Cunard - Line«, »Withe - Star Line« graditi teh pošasti, ki plovejo danes po oceanih.

Da je pri zadnji katastrofi utonilo toliko ljudi, je krivo dejstvo, da je imel parnik premalo čolnov. Listi so to kratko za beležili, toda čemu to, utegne kdo vprašati. Odgovor je lahek. Colni poberejo mnogo prostora na gornjem krovu, po ka-